

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 12 listopada 2015 r. (data stempla pocztowego) powód M. D. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego Skarbu Państwa – Dyrektora Aresztu Śledczego W. – S. w W. kwoty 15.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych. Powód wniósł również o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kosztów postępowania. W uzasadnieniu powód jako jego dobra osobiste które zostały naruszone wskazywał: godność, prawo do równego traktowania, prawo do poszanowania jego prywatności i intymności, a także zdrowie i życie. Powód podnosił również na brak odpowiednich warunków bytowych w areszcie śledczym. M. D. podał, iż podczas osadzenia w areszcie nie miał dostępu do światła słonecznego oraz świeżego powietrza, bowiem okna zasłonięte były tzw. blindami. W celach w których przebywał znajdowało się trzech więźniów, podczas gdy liczba sprzętów i mebli została przewidziana jedynie dla dwóch osób. Powód podniósł, iż powierzchnia celi w przeliczeniu na jedną osobę wynosiła 3 m², podczas gdy zgodnie z normami europejskimi winna wynosić 7 m². Powód wskazał, że nie miał dostępu do wody pitnej, bowiem przez większą część dnia w kranie znajdowała się jedynie gorąca woda. Nadto, powód podniósł, iż naruszono jego prawo do prywatności oraz intymności, bowiem w areszcie śledczym W.-S. znajdowały się wspólne przebieralnie. Powód wskazał również, iż w areszcie śledczym nie otrzymywał różnorodnych posiłków, dla przykładu wskazał, iż kilka razy z rzędu otrzymywał na kolację ryż z jabłkiem oraz chleb. Posiłki również często nie były podgrzewane, zaś więźniowie do posiłku dostawali również chleb celem podwyższenia kaloryczności. M. D. wskazał, iż pozwany zaniedbał swoje obowiązki podczas jego przewożenia do szpitala przy Zakładzie Karnym nr 2 w Ł..

(pozew – k. 1-3 v.).

W odpowiedzi na pozew z dnia 5 kwietnia 2016 r. pozwany Skarb Państwa – Dyrektor Aresztu Śledczego W.-S. wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwany wskazał, że podczas swojego pobytu w Areszcie Śledczym W. – S. pozwany przebywał w celach o pow. 9,72 m², wraz z co najwyżej dwoma współwięźniami, co było zgodne z art. 110 § 2 k.k.w. Również powierzchnia blatu stołu przypadająca na pozwanego była zgodna z obowiązującymi normami bowiem wynosiła ona 0,2 m², podczas gdy zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych winna ona wynosić minimum 0,15 m². Powierzchnia szafek przypadająca dla powoda również była zgodna z normami przewidzianymi w przedmiotowym rozporządzeniu. Wszystkie cele, w których przebywał powód były należycie oświetlone i wentylowane. Pozwany wskazał, iż nie jest zasadny zarzut powoda co do braku poszanowania jego prywatności oraz intymności. Pozwany przyznał, iż w areszcie śledczym znajduje się wprawdzie wspólna przebieralnia, jednakże stanowiska kąpielowe są osobne oraz wyodrębnione i można z nich korzystać bez skrepowania. Również sposób żywienia powoda w areszcie był prawidłowy, otrzymywał on bowiem posiłki według diety lekkostrawnej.

(odpowiedź na pozew – k. 49-50).

W piśmie procesowym z dnia 22 kwietnia 2016 r. (data prezentaty) powód wskazał, iż domaga się zadośćuczynienia za okres przebywania w Areszcie Śledczym W. – S. tj. od dnia 18 maja 2015 r. do dnia 24 września 2015 r.

(pismo procesowe powoda – k. 69)

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny:

Powód M. D. przebywał w Areszcie Śledczym W.-S. od dnia 18 maja 2015 r. do dnia 1 lutego 2016 r. (notatka służbowa – k. 51, okoliczność bezsporna).

Początkowo powód został umieszczony w celi nr 104 w pawilonie E w areszcie. W celi tej przebywało łącznie dwóch więźniów. Następnie, przybywał w dwóch innych celach – gdzie łącznie umieszczonych było dwóch albo trzech

więźniów. Dwie cele w których przebywał powód miały w oknach tzw. blindy. Powód otrzymywał powtarzalne posiłki, często był to ryż z jabłkiem oraz chleb. Łazienki w areszcie miały wspólną przebieralnię (notatka służbowa – k. 51, zeznania powoda – k. 85-85 v.).

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w szczególności na podstawie powołanych powyżej dokumentów oraz bezspornych twierdzeń stron zgodnie z art. 229 k.p.c. oraz art. 230 k.p.c. Sąd ustalił stan faktyczny także na podstawie zeznań powoda, co do warunków jakie panowały w Areszcie Śledczym W.-S.. Zeznania te były spójne oraz logiczne, co jednak nie oznacza, że w oparciu o nie udało się ustalić, czy rzeczywiście na skutek działania bądź zaniechania funkcjonariuszy Służby Więziennej Aresztu Śledczego W. – S. doszło do naruszenia dóbr osobistych zgodnie z jego twierdzeniami zawartymi w pozwie.

Sąd pominął wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z zeznań: K. L., K. C., O. O., M. C. oraz S. K. w charakterze świadków, bowiem powód po uprzednim zobowiązaniu sądu nie wskazał okoliczności na jakie mają zeznawać świadkowie.

Sąd oddalił wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego do spraw budownictwa bowiem wniosek nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód M. D. dochodził od Skarbu Państwa – Dyrektora Aresztu Śledczego W. – S. w W. zapłaty kwoty 15.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych w postaci godności oraz prawa do prywatności oraz równego traktowania, jak również zdrowia i życia. Powód wskazywał również na niezapewnienie mu odpowiednich warunków bytowych w okresie osadzenia w areszcie.

Odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa – Aresztu Śledczego W. – S. w W. oparta jest na mocy art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Podkreślić należy, że jest to odpowiedzialność oparta na zasadzie bezprawności i nie wymaga dowodzenia winy w uchybieniu.

Oceniając zasadność powództwa o naruszenie dóbr osobistych należy zdaniem Sądu Orzekającego przede wszystkim zauważyć, iż kwestię ochrony dóbr osobistych regulują przepisy art. 23 k.c. i 24 k.c. Pierwszy z nich zawiera przykładowy katalog dóbr osobistych. Nie jest to katalog zamknięty, a jedynie przykładowe wyliczenie. Ma ono jednak określone znaczenie, bowiem wyraźne wymienienie danego dobra osobistego w tym przepisie zwalnia pokrzywdzonego od wskazania, że konkretne naruszenie jest naruszeniem dobra osobistego.

Ochrona dóbr osobistych może być realizowana w różny sposób i za pomocą różnych środków, może mieć charakter niemajątkowy (poprzez żądanie usunięcia skutków naruszenia owych dóbr), jak i majątkowy (realizowany poprzez roszczenie o zadośćuczynienie). Powód w niniejszej sprawie dochodził wyłącznie majątkowej ochrony dóbr osobistych poprzez zasądzenie na jego rzecz kwoty 15.000 złotych.

W myśl przepisu art. 448 k.c., w razie naruszenia dobra osobistego Sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Rozpoznając sprawę w przedmiocie ochrony dóbr osobistych Sąd powinien zatem w pierwszej kolejności określić dobro osobiste, które mogło zostać naruszone, a następnie ustalić, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, a dopiero w przypadku pozytywnej odpowiedzi ustalić czy działanie pozwanej było bezprawne. Dowód, że dobro osobiste zostało naruszone ciąży na osobie poszukującej ochrony prawnej na podstawie art. 24 k.c. Natomiast na tym, kto podjął działania zagrażające dobru osobistemu innej osoby lub naruszające to dobro spoczywa ciężar

dowodu, że nie było ono bezprawne. Istotnie bowiem nie sposób pominąć, iż wspomniany już art. 24 k.c. chroni tylko przed bezprawnym naruszeniem lub zagrożeniem dóbr osobistych, natomiast nie wymaga, aby naruszenie miało charakter zawiniony. W związku z tym nie jest wymagane, aby strona powodowa powoływała się na cele lub intencje pozwanego, jako podstawę oceny, czy naruszenie to było bezprawne. Są to bowiem okoliczności siłą rzeczy subiektywne, które nie mają znaczenia dla zakwalifikowania owego naruszenia jako bezprawnego, samą bezprawność ustala się bowiem według kryteriów obiektywnych. Zgodnie z utrwalonym poglądem, za bezprawne uważa się każde działanie naruszające dobro osobiste, jeżeli nie zachodzi żadna ze szczególnych okoliczności usprawiedliwiających je. Do okoliczności wyłączających bezprawność zalicza się zaś działanie w ramach porządku prawnego, tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy, wykonywanie prawa podmiotowego, zgoda pokrzywdzonego oraz działanie w obronie uzasadnionego interesu. Istnieje zatem domniemanie bezprawności, stanowiące znaczne ułatwienie dla strony powodowej, jako że przerzuca ciężar dowodu na stronę pozwaną, która musi udowodnić jedną z wyżej opisanych okoliczności w celu uniknięcia odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych.

W dalszej kolejności winno się zbadać pozostałe przesłanki roszczenia opartego na art. 448 k.c., tj. naruszenie dobra osobistego powodujące szkodę niemajątkową oraz związek przyczynowy pomiędzy tym czynem, a szkodą niemajątkową spowodowaną naruszeniem dobra osobistego (zob. G. Bieniek, Komentarz do KC, Księga trzecia – Zobowiązania, t. I, Lexis Nexis 2009). Ostatecznie nie ulega wątpliwości fakt, iż w sytuacji, gdy przedmiotem postępowania jest żądanie majątkowej ochrony dóbr osobistych poprzez zapłatę zadośćuczynienia, pokrzywdzony może żądać kompensaty krzywdy od ponoszącego winę (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2002 roku, V CKN 1581/00, OSNC 2004, nr 4, poz. 53). Za słusnością tezy o odpowiedzialności na zasadzie winy przemawia głównie wykładnia systemowa, a więc deliktowy charakter odpowiedzialności. Zawężenie obowiązku kompensaty wyrządzonego uszczerbku do przypadków wywołanych zachowaniami bezprawnymi i zarazem zawinionymi jest zgodne z podstawową regułą odpowiedzialności deliktowej sprawcy szkody. Jest również spójne z uzasadnieniem jednoczesnego obowiązywania przepisów art. 445 k.c. i art. 448 k.c. Wykładnię tę potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z 24 stycznia 2008 r. (I CSK 319/07, Lex nr 448025), uznając zasadność istnienia w ramach reżimu odpowiedzialności deliktowej jednolitych przesłanek żądania zadośćuczynienia i zasądzenia sumy na cel społeczny.

Tak więc dopiero wykazanie wszystkich wymienionych wyżej przesłanek (za wyjątkiem bezprawności działań) skutkowałyby uwzględnieniem powództwa o ochronę dóbr osobistych, przy czym obowiązek wykazania owych przesłanek w powyższym zakresie spoczywa na stronie powodowej w myśl zasady wyrażonej w przepisie art. 6 k.c. Powód w treści pozwu sprecyzował dobra, które jego zdaniem zostały naruszone przez bezprawne działanie pozwanego, wskazując na godność, równe traktowanie przez funkcjonariuszy Służby Więziennej, prawo do poszanowania prywatności i intymności, a także zdrowie i życie. Powód wskazywał także na brak odpowiednich warunków bytowych w areszcie.

Rozpoznając zatem sprawę tak rozumianych dóbr osobistych – godności i zdrowia - należało przede wszystkim ustalić, czy doszło do ich naruszenia, a dopiero w przypadku pozytywnej odpowiedzi ustalić, czy działanie pozwanego było bezprawne. Warto raz jeszcze zaznaczyć, że dowód co do samego faktu naruszenia ciążył w niniejszej sprawie na powodzie, natomiast na pozwanym spoczywał ciężar dowodu, że naruszenie to nie było bezprawne.

W ocenie Sądu powód nie wykazał faktu naruszenia jego dobra osobistego skutkującego powstaniem krzywdy, czyli tzw. szkody niemajątkowej, rozmiaru tej krzywdy, a także związku przyczynowego pomiędzy rzekomą krzywdą a działaniem bądź zaniechaniem ze strony pozwanego. Podnoszone przez powoda zachowania pozwanego nie miały charakteru bezprawnych działań, skutkujących naruszeniem dobra osobistego więźnia.

Stwierdzić należy, że powód w żaden sposób nie wykazał, że w okresach, w których przebywał w Areszcie Śledczym W. – S. w W. doszło do naruszenia jego dóbr osobistych takich jak zdrowie czy godność, na skutek bezprawnego działania Funkcjonariuszy Służby Więziennej tego aresztu. W pierwszej kolejności wskazać należy, że podniesiony w pozwie zarzut zbyt duże liczby osób w celach jest w sposób oczywisty chybiony. Zgodnie bowiem z utrwalonym w orzecznictwie tak sądów powszechnych, Sądu Najwyższego jak i Międzynarodowego Trybunału Praw Człowieka o tzw. przeludnieniu w zakładach karnych można mówić jedynie gdy powierzchnia celi przypadająca na osadzonego wynosi

mniej niż 3m². W niniejszej sprawie tak nie było, na co wskazywał sam powód. Powód wskazywał, iż powierzchnia celi przypadająca na jednego więźnia wynosiła 3 m². Z ustaleń stanu faktycznego wynika, że w trakcie pobytu powoda w areszcie w celach przebywało łącznie dwie bądź trzy osoby. Taka liczba osób przebywających w celach z pewnością nie mogła powodować przeludnienia w celach.

Co do pozostałych zarzutów to trzeba podkreślić, iż powód w sposób oczywisty skarży nie złe, urągające godności ludzkiej warunki odbywania kary pozbawienia wolności lecz brak oczekiwanego przez niego komfortu odbywania tej kary.

Powód wskazywał, iż nie posiadał własnej szafki, stół znajdujący się w celach był zbyt mały. Na oknach były pozakładane tzw. blindy i dostęp do powietrza i światła był ograniczony. Oświetlenie cel było sztuczne. Powód wskazywał, iż w kranie przez większą część dnia znajdowała się tylko gorąca woda, nie było zaś zimnej wody pitnej. Posiłki były mało urozmaicone. Łaźnia posiadała wspólną przebieralnię, co nie gwarantowało powodowi intymności. Powód podnosił również, że cele były zamknięte co uniemożliwiało mu nawiązywanie kontaktów towarzyskich i resocjalizację.

Odnosząc się do powyższych zarzutów i twierdzeń powoda stanowczo stwierdzić trzeba, że pobyt powoda w zakładzie karnym jest tylko i wyłącznie konsekwencją jego przestępczej działalności. Zakład karny to pewna zbiorowość skoncentrowana na ograniczonej przestrzeni, w tym w celach kilku osobowych, co jest rzeczą oczywistą i naturalną. Powyższe oznacza, że nie możliwym jest, i nie jest też celem przymusowego odosobnienia, w warunkach zakładu karnego (aresztu), zapewnienie osadzonemu pełnej prywatności, czy też intymności, w każdej chwili ich pobytu w jednostce. Oczywistą również rzeczą jest fakt, że wydatkowanie środków publicznych, w tym na wyżywienie, nie tylko w zakładach karnych, ale także w szpitalach, czy szkołach poddane jest rygorom ustawy o zamówieniach publicznych, w których podstawowym kryterium jest cena. Sam ten fakt nie ma jednak charakteru dyskryminującego, czy też naruszającego czyjejkolwiek godności. O dyskryminacji, czy też o naruszeniu godności człowieka nie może świadczyć to, że w ocenie osadzonego brak było urozmaiconych posiłków, do których otrzymywał on chleb. O naruszeniu godności nie może też świadczyć okoliczność, iż przez większą część dnia w kranie znajdowała się gorąca woda.

W tym miejscu wskazać należy, że Sąd Rejonowy w pełni podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 29 stycznia 2013 roku wydanego w sprawie o sygn. akt ACa 110/12, w uzasadnieniu którego stwierdzono, że o naruszeniu dobra osobistego w postaci uchybienia godności osadzonego w zakładzie karnym nie można mówić w przypadku pewnych uciążliwości lub niedogodności związanych z pobytem w takim zakładzie, polegających na niższym od oczekiwanego standardzie celi czy urządzeń sanitarnych, bowiem dla wielu ludzi nie odbywających kary pozbawienia wolności warunki mieszkaniowe bywają często równie trudne. Godność skazanego przebywającego w zakładzie karnym nie jest naruszona, jeżeli odpowiada uznanym normom poszanowania człowieczeństwa (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 29 stycznia 2013 roku, I ACa 110/12). Wobec powyżej wskazanego poglądu również zarzuty powoda dotyczące braku urozmaiconych posiłków, ciepłej i zimnej wody w kranie jednocześnie oraz wspólnej przebieralni uznać należy za chybione.

Wskazać również należy, że prawomocnie orzeczona kara bezwzględnego pozbawienia wolności, jak i warunki jej odbywania, stanowią element polityki karnej w postaci prewencji indywidualnej. Natomiast samo odbywanie kary pozbawiania wolności jest w sposób immanentny związany z licznymi ograniczeniami i niedogodnościami, zaś obowiązkiem Skarbu Państwa – jako podmiotu odpowiedzialnego za realizację polityki penitencjarnej – jako podmiotu odpowiedzialnego w ramach tzw. imperium za realizację polityki penitencjarnej jest jedynie zapewnienie osadzonemu ustawowo określonych standardów.

Zaznaczyć również należy, że w okolicznościach niniejszej sprawy brak w działaniach bądź zaniechaniu pozwanego elementu bezprawności warunkującego jego odpowiedzialność. Powód natomiast nie wykazał także rozmiaru krzywdy dla udowodnienia należnego zadośćuczynienia i wysokości tegoż zadośćuczynienia tytułem naprawienia szkody niemajątkowej.

Wskazać również należy, iż powód nie wykazał, aby funkcjonariusze dopuścili się nieprawidłowości podczas jego transportu do szpitala przy Zakładzie Karnym nr 2 w Ł..

Podkreślić należy, iż powód nie wykazał jakiej krzywdy doznał na skutek ewentualnych bezprawnych działań pozwanego. Przesłuchany w charakterze strony wskazał, iż złożył pozew o zadośćuczynienie ze względu na orzecznictwo Trybunału w S. i że czuje się dyskryminowany, torturowany, izolowany nie wskazał zaś rodzaju krzywdy jakiej doznał na skutek powyższego.

Mając powyższe na uwadze Sąd na mocy art. 448 k.c. w zw. z art. 417 § 1 k.c. w zw. z art. 23 k.c. oraz z art. 24 § 1 k.c. oddalił powództwo w całości jako nieudowodnione, o czym orzeczono w punkcie I sentencji wyroku.

O kosztach postępowania w pkt III. wyroku Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 102 k.p.c., nie obciążając powoda M. D. kosztami postępowania. Sąd miał na uwadze, iż powód jest osobą pozbawioną wolności w długoterminowym rozmiarze, a także nie posiada on żadnego majątku ani źródła dochodów.

Powód został zwolniony od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych w zakresie opłaty od pozwu, zatem nieuiszczoną opłatę od pozwu Sąd przejął na rachunek Skarbu Państwa Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w W., o czym orzeczono w punkcie III sentencji wyroku.

W pkt IV wyroku Sąd przyznał i nakazał wypłacić Skarbowi Państwa – Komendzie Stołecznej Policji kwotę 20 zł ze środków Skarbu Państwa tytułem opłaty za konwojowanie. Opłata ta została ustalona zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 663).

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć powodowi za pośrednictwem Dyrektora Aresztu Śledczego w W.-S..